

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XI. Explicatur quænam sit sufficiens fidei propositio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

amor nimis modicus divinæ veracitatis, efficiat ut humana mens minus consideret motiva probantia credibilitatem, quàm retrahentia ab assensu præstando. At verò dum noster erga Deum & ea quæ Dei sunt affectus talis est, qualis esse debet, efficit ut mens intendat iis quæ articulum propositum reddunt credibilem, uti factum legimus in muliere nomine Lydia, *cujus Dominus aperuit cor intendere his quæ à Paulo dicebantur*, uti Spiritus sanctus testatur Act. c. 16. Experientia quoque docet divini amoris defectum, propriique amoris excessum, non raro in causa esse, quòd homo, licet convictus, captivare renuat intellectum in fidei obsequium, sive quia apprehendit sibi nimis molesta & dura esse, quæ secundum doctrinam fidei circa mores præcepta sunt; sive quia captivatio illa ad credendum mysteria humanam rationem superantia, molesta videtur iis, qui affectum rectè dispositum non habent erga Deum illa revelantem.

152 Quintum denique requisitum (ut scilicet assensus præbeatur formaliter vel virtualiter propter motiva & requisita antè dicta) reperiri constat in assensu fidei: utpote in quo Deus (ut proximè dictum est) illuminat mentem, voluntatemque movet ad assensum illum per amorem erga Deum, tamquam supremam veracitatem, conformiter ad rectissimam rationem, prudentiæque dictamen. In quo assensu Ecclesiæ autoritas intervenit quidem, tamquam notificans, ac certificans, Deum revelasse nobis tales vel tales articulos per Scripturam vel traditionem, sed solus Deus, seu veracitas ipsius, propriè habet rationem motivi. Ecclesia verò solum intervenit ut nuntia, vel depositaria rerum divinitus revelatarum. Unde credimus quia verax est qui asseruit, non quia fidelis est nuntius, qui asseruisse nuntiavit; etiam si hoc ultimum ad fidem præsupponatur per modum convictionis, conditionisque assertionem illam nobis applicantis, quemadmodum applicatio ligni ad ignem requiritur ad combustionem ligni. Posteaquam verò per Ecclesiæ autoritatem nobis applicata est assertio Dei summè veracis, de eaque convicti sumus, fidei lumine illustramur, ac certificamur de veritate articulorum fidei, sive quòd fides nostra, non hæreticorum, sit vera: quemadmodum Samaritani, auditâ muliere, Joannis 4. dicente: *Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quacumque feci: nunquid ipse est Christus?* propter testimonium ipsius exierunt ad Christum, ac tandem, post instructiones ab ipso acceptas, dixerunt: *Jam non propter loquelam tuam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est verè Salvator mundi.* Mulier illa (inquit Scholastici) repræsentat Ecclesiam, cujus loquela seu testimonium antecedit al-

sentum nostrum. Sed quemadmodum Samaritani, ab ipsâ edocti, Christum ipsum postea in sua civitate docentem audierunt; sic fideles, ab Ecclesiâ edocti, Christum per gratiæ illustrationem, piàmque affectionem erga credenda interius docentem audiunt, ipsique tandem præbent assensum, non jam propter Ecclesiæ autoritatem, sed propter autoritatem Dei, tamquam motivum, ita ut Ecclesiæ dicere possint: *Jam non propter loquelam tuam credimus: ipsi enim ipsum intra nos loquentem audivimus, & scimus, quia ipse est infinite verax.*

CAPUT XI.

Explicatur quanam sit sufficiens fidei propositio.

Dicendum 1°. censerì sufficenter propositam pueris piæ vitæ, tamquam à Deo revelatam, quando ut talis, & ut miraculis, atque innumerabilium Sanctorum & Sanctarum professione illustrata, proposita est à suo Parocho, seu alio viro, quem prudenter existimant ita doctum & pium, ut sine formidine judicent verum esse quod dicit, scilicet veritatem illam à Deo revelatam esse. Tunc enim superveniente celesti lumine, pioque motu interno Spiritus sancti, prudenter & firmiter credere possunt, adeoque debent.

Dicendum 2°. fidem infidelibus censerì sufficenter propositam, quando vel rationibus, vel miraculis, vel aliis signis credibilitatis, moraliter certificati sunt, eam à Deo revelatam esse, ut de eo nulla ipsis superfit rationabilis formido. Neque enim major certitudo divinæ revelationis requiritur in pueris de quibus antè. Neque requiritur, quòd pondus rationum, quibus divina revelatio redditur ipsis credibilis, sit tam firmum, quàm est assensus ipse fidei: cum assensus iste non nitatur rationibus illis, tamquam motivo (aliàs fides naturalis esset, humana esset, divina non esset, argumentoque generaretur, seu dialectico ratiocinio, non captivitate intellectus in obsequium divini testimonii) sed solo Dei testimonio, omnibus rationibus nostris firmiore; firmitas proinde ac certitudo rationum illarum (utpote ad fidem se habentium, ut præambula, non ut motiva) mensura non sit firmitatis ac certitudinis ejusdem assensus, sed verbum Dei, acceptum, sicut est verè, ut verbum Dei, non ut verbum hominum. Unde merito ab Innocentio XI. damnata est hæc propositio: *Voluntas non potest efficere ut assensus fidei in seipso sit magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.* Si propositio hæc vera esset, fides non esset assensus firmior omni demonstratione, prout esse docet post Apostolum

Petrum Clemens Alexandrinus.

Dicendum 3°. ad assensum fidei, verè, seu entitativè divinæ, & supernaturalis, non sufficere notitiam solum probabilem divinæ revelationis, cum formidine quâ quis formidet, ne non sit locutus Deus; sed oportet moraliter certum esse conscientie dictamen de eo quòd fidei veritas à Deo revelata sit: ita ut de eo non possit quis prudenter, & rationabiliter dubitare, multo minus assensum verè supernaturalem, tali veritati ut à Deo revelatæ præstitum, prudenter repudiare.

155 Probatur, quia licet ad assensum fidei, verè, seu entitativè divinæ, necesse non sit, divinam revelationem nobis applicari, seu innotescere per signa, seu motiva credibilitatis, æquè infallibilia atque est ipsamet divina revelatio; sed sufficiat, quòd nobis applicetur, & innotescat per signa, seu motiva credibilitatis, physicè quidem, aut metaphysicè fallibilia, sed moraliter infallibilia (ut patet, tum in motivis credibilitatis, sive inductivis extrinsecis, quibus movemur ad fidem, non innitentem illis, tamquam motivo, sed authoritati Dei revelantis, quæ sine dubio majoris est infallibilitatis, quam illa sint. Tum in motivis credibilitatis, quibus movemur ad credendum, quòd hostia sit consecrata, quorum moralis certitudo sufficit ad absolute credendum, fide verè divinâ, Christum in ea realiter esse) necesse est tamen ea nobis applicari, & innotescere per signa, seu motiva credibilitatis, moralem omnem formidinem excludentia, adeoque moraliter plusquam probabilia: quia formido de divina revelatione, sive ne hoc non dixerit Deus, pugnat cum fide divinâ, & supernaturali, saltem absoluta. Quia actus fidei debet esse certus & infallibilis, suamque certitudinem, & infallibilitatem sumere ex motivo, cui innitur, ex divina utique revelatione. Si igitur de divina revelatione non constet, sed vel dubia sit, vel de ea rationabilis sit formido, non apparet quomodò actus fidei illi innitens, certus & infallibilis esse possit.

156 Deinde si actus fidei supernaturalis stare cum notitia solum probabili divinæ revelationis, & cum probabili formidine in contrarium, ut aliqua propositio fidei divinâ, & infallibili absolute credi posset, sufficeret eam solum probabiliter esse contentam in universali de fide; adeoque hæc propositio, nullus utiliter ad salutem operatur sine physica prædeterminatione, fide divinâ & infallibili credi posset, & pro ipsa posset quis mortem oppetere. Sed hoc dici nequit. Qui enim hoc assereret, assereret physicam prædeterminationem esse de fide; quod si quis assereret, corripere ab Inquisitione, tamquam impingens in Bullas Pontificias. Probatur sequela majoris: quia propositio illa probabiliter continetur in universali de

fide, hac videlicet: *Nullus operatur utiliter ad salutem sine auxilio efficaci*: sub ea namque probabiliter subsumi potest. Sed auxilium efficax est physicè prædeterminans. Ergo nullus utiliter ad salutem operatur sine auxilio physicè prædeterminante, ac proinde fide divinâ credi posset existentia physicæ prædeterminationis.

Nec solum istud inconveniens sequeretur, sed & duo contradictoria fidei divinâ credi posse, dari scilicet, & non dari physicam prædeterminationem. Quia probabile est eam dari, probabile item non dari, tamque existentia, quam non existentia illius probabiliter contenta est in universali de fide. Existentia quidem, ut jam ostendimus. Non existentia verò probabiliter continetur in hac universali propositione de fide: *Nullus operatur utiliter ad salutem, seu meritum, nisi liber à necessitate*: utpote sub qua subsumi potest. Sed sub physica prædeterminatione non est liber à necessitate, uti probare conantur Authores omnes scientiæ mediæ. Ergo nullus operatur utiliter ad salutem sub physica prædeterminatione.

158 Et hinc tertium sequeretur inconveniens, quòd utique actus supernaturalis, & fidei divinæ, posset esse falsus. Alteruter quippe ex actibus illis, sibi invicem contradictibus, est falsus, quamvis uterque credibilis sit fide divinâ & supernaturali, nisi vera sit assertio nostra.

159 Ob hæc & alia Innocentius XI. meritò damnavit sequentem propositionem, damnamdoque; nostram stabilivit assertionem: *Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solum probabili revelationis, imò cum formidine quâ quis formidet, ne non sit locutus Deus*. Eo tamen non obstante

160 Respondeo 4°. infidelem, qui post serium examen, maturè judicat fidem nostram esse credibiliorem, seu probabiliorem, licet sectam suam censet adhuc probabilem, tene-ri ad sectam suam deferendam, & fidem nostram amplectendam. Ita determinavit Ecclesia, per Innocentium XI. damnando hanc propositionem (quam noster Lumbierus observat. 6. ad propos. ab Innoc. XI. damnatas n. 117. dicit inter Moderniores fuisse communem) *Ab infidelitate excusabitur infidelis, non credens, ductus opinione minus probabili*. Et ratio est, tum quia à peccato non magis excusatur qui in credendo sequitur opinionem minus probabilem, quam qui in agendo. Tum quia lumine naturæ evidens est, illam fidem, seu religionem præ cæteris amplectendam, quam vel certò constat esse veram, vel (si de nullius adhuc veritate certò constet) constat tamen hanc præ cæteris esse verisimiliorem, seu veritati proximiorum, maximè si cæteræ sectæ per eam omnino damnentur, ac reprobentur. Cum in re tanti momenti, unde pen-

det æterna salus, naturæ lumen apertè dicet, veritati appropinquandum, falsitatisque periculum fugiendum, quantum fieri potest. Tum denique, quia infidelis (de quo in casu) nequit bonâ fide persistere in probabili sua infidelitate: cum possit, ulterius investigando notas veræ Religionis, & Ecclesiæ, veritatem certò deprehendere. Probabilem verò opinionem nullus prudenter sequitur in re, in qua veritatem certò potest attingere, sed tenetur tunc veritatem sequi, quam certò potest. Ideòque quòd in materia fidei, ab Ecclesia Romana propositæ, non liceat sequi opinionem probabilem, contra probabiliorem, tenent omnes, teste Ledesinâ 2. 2. tr. 1. c. 5. conclus. 5. & 6.

161 Objicies 1°. Infideles non tenentur credere, seu amplecti fidem nostram, nisi sufficienter propositam: sed in casu præsentis non est sufficienter proposita. Quia illa non est sufficiens propositio fidei, ad quam sequi non potest assensus fidei supernaturalis. Sed assensus iste non stat cum notitia solùm probabili, quòd res à Deo sit revelata, neque cum morali formidine in contrarium, ut constat ex dictis num. 146. & Ecclesia declaravit supra n. 150.

Respondeo concessâ majore, distinguendo minorem: non est sufficienter proposita ad credendum fidei in re absolute divinâ & supernaturali, concedo: non est sufficienter proposita ad credendum fidei conative, & quantum in se est, divinâ, id est ad conandum (quantum in se est) elicere fidem divinam, & supernaturalem, nego. Talis itaque assentiri tenetur fidei nostræ, ob divinam revelationem, faciendo quod in se est ad expellendam omnem formidinem, caeleste lumen implorando, Doctores Catholicos consulendo, sibi que majorem instructionem procurando. Quibus præstitis, si formidinem ex toto expellere non possit, eliciet actum fidei objectivè divinæ (qualem eliciunt Hæretici circa mysteria, quæ nobiscum credunt, ob divinam revelationem, uti & simplices Catholici, ob idem motivum credentes B. Virginem immaculatè conceptam, quia credunt id ab Alexandro VII. jam esse fide definitum) tamen non entitativè divinæ. Si autem divinâ gratiâ adjutus, in suo conatu indubitanter, & sine ulla oppositi formidine procedat (stante, uti reverà stat, coram Deo rei veritate) tunc eliciet actum fidei entitativè divinæ. Quæ tunc non conjungetur cum notitia solùm probabili divinæ revelationis, sed cum notitia moraliter certa, utpote moralem omnem formidinem excludente.

162 Objicies 2°. Nullus tenetur mutare religionem, in qua hætenus fuit, quamque cum lacte suxit, quamdiù de illius errore ipsi non constat. Sed de errore ipsi non constat, quamdiù sua illa religio apparet

ipsi probabilis. Ergo. Minor patet. Probat major, tum quia periculum est non assequendi veram religionem, quando de vera non constat. Tum quia talis mutatio, si foret necessària, obligaret hominem ad magnam inconstantiam in materia religionis: quia obligaret ipsum ad eam frequenter mutandam, dum frequenter fit, cras videri minùs probabile, quod hodie probabilis videtur.

Respondeo negando majorem, quando post serium examen judicatur falsa, tamen si iudicio non omnino certo, sed probabilior. Ad primam ejus probationem, aio, majus esse periculum non assequendi veram religionem, manendo in ea, quæ post maturum examen creditur probabilis falsa. Quando verò periculum omni ex parte caveri non potest, prudentia dicat majus periculum cavendum, quantum fieri potest, eamque proinde religionem eligendam, in qua minus est periculum. Ad secundam probationem, nego antecedens, si cum Dei gratia faciat quod in se est: quia scilicet fundamenta quæ religionem nostram probabiliorem reddunt, adeò solida sunt, ut non possint, nisi vitio ipsius, postmodum ipsi apparere minùs probabilia.

Objicies 3°. Ex doctrina nostra sequeretur, Catholicum teneri ad mutandam religionem, quoties Hæreticus, vel Philosophus ethnicus talia ipsi proponeret argumenta contra mysterium Trinitatis, vel Incarnationis, vel Eucharistiæ, &c. ut iis seductus, probabiliorem judicaret sectam, mysteria illa negantem.

Respondeo negando sequelam. Vel enim Catholicus est vir doctus, vel indoctus. Si est doctus, non est isti periculo locus. Si indoctus, debet judicare se incapacem ad ferendum de argumentis illis iudicium; adeòque tempus sumere, ut caeleste lumen imploret, remque cum doctis Catholicis conferat. Quod si faciat, detegatur ipsi fallacia illorum argumentorum. Neque enim ipsi, facienti quod in se est, divina gratia deerit ad conservationem veræ suæ religionis (sicut infidelibus deerit ad conservationem falsæ sectæ suæ) imò Catholicis, facientibus quod in se est, nec se gratiâ divinâ indignos reddentibus, Deus infundit supernaturalem quamdam fidei certitudinem, excludentem formidinem ad instar certitudinis experimentalis. Inde enim, in ipsis etiam feminis, & pueris, tantam fidei experimur firmitatem; quòd si qui in errorem inducantur, vitio, & culpâ ipsorum id accidit, nec proinde error ipsorum est invincibilis, sed vincibilis & casualis.

Objicies 4°. Saltem infideles non tenentur credere, quamdiù sua secta videtur ipsis æquè probabilis ac nostra.

Respondeo teneri suam deserere, nostramque amplecti, si sic utraque videatur ipsi tene-

æquè probabilis, ut nostra tutior videatur. Quia in dubio tanti momenti viam eligere tenetur tutiorem. Si utraque appareat æquè probabilis, & simul æquè tuta; ne in tali dubio salutem suam in discrimen adducat, tenetur veritatem tali modo & tantum inquirere, quomodo & quantum veritas tam momentosa quærenda est, à Deo cæleste lumen frequenter & perseveranter petendo, divinæ gratiæ obstacula removendo, conscientiam suam purificando, veritatem sincero corde desiderando, viros notæ probitatis & doctrinæ consulendo, &c. Quæ omnia si sedulo perfererit, Deus tenebras ipsius illuminabit. Constat namque ex sacris Litteris, sapientiam, in necessariis ad salutem, non deesse toto corde exoptantibus, & debite invocantibus eam. Ideoque per ipsum stat, culpæque ipsius tribuendum, si in dictis necessariis non illuminetur, vitioque proinde suo manebit in errore, si maneat. Cum enim Deus velit omnes salvos fieri, adhibita debita diligentia, omnes invenire possunt veram religionem, & Ecclesiam, extra quam non est salus. Quod si in non necessariis necessitate mediæ ad salutem, Deus non illuminet, factaque debita diligentia, nec fidei nostræ veritatem, nec credibilitatem, seu probabilitatem, nec majorem securitatem infidelis assequi poterit, videtur tunc manere in terminis infidelitatis purè negativæ. Sed ejusmodi casum vix, imò nec vix contingere puto. Ideoque arbitror vix ullos, si ullos, esse infideles, qui non sint formaliter infideles, si post conscientiam remorsum, & dubium de veritate, securitateque sectæ suæ, in ea permanerint. Vix enim ulli sunt, siqui sunt, qui, in tali dubio ac remorsu, vel tantam adhibeant sollicitudinem, orationem, conscientiam purificandæ curam, virorum doctorum, omnique exceptione majorum consultationem, &c. quantam restantæ exigat; vel qui, eâ adhibita, saltem non videant nostram esse probabiliorem, vel securiorem. Quo viso, si in secta sua permanent, peccant lethaliter peccato infidelitatis.

165 Moveor ad istam sententiam: quia licet dabilis sit in infidelibus ignorantia purè negativa (adeoque inculcata) mysteriorum fidei (uti Ecclesia declaravit, docentque Theologi communiter cum S. Thoma 2. 2. q. 10. a. 1.) hoc tamen S. Doctor intelligit de infidelibus, qui de mysteriis fidei nihil audierunt, non de iis quibus mysteria illa saltem eousque proposita sunt, ut sentiant internum remorsum de sectæ suæ falsitate, dubitentque, an fidei nostræ mysteria vera non sint & credenda. Semel autem inducto dubio isto & remorsu, si motiva credibilitatis fidei nostræ debite considerentur, divinique luminis obstacula removeantur, Deusque ut oportet invocetur, motivorum illorum soliditas, & contrariorum flo-

Tom. II.

litas apparebit: cum motiva fidei nostræ debite considerantibus, obstacula remorentibus, veritatem sincerè quærentibus, Deumque ut oportet invocantibus, *credibilia facta sint nimis*. Dicta verò ignorantia purè negativa, seu inculcata, mysteriorum fidei, licet possit etiam inter fideles reperiri, difficulter admittenda est, utpote rarissime contingens, uti docent S. Thomas, Bonaventura, Durandus apud Sanchez l. 2. in Decal. c. 3. n. 20. alique graves Authores, quos refert, sequiturque Tapia to. 2. lib. 1. de fide q. 2. a. 9.

Et ratio est, quia cum in Ecclesia tanta 166 sit abundantia doctrinæ, tanta copia Magistorum, & Catechistarum, præcipua etiam fidei mysteria quotannis solemniter in Ecclesia celebrentur, valde incurii sunt suæ salutis, qui mysteria illa ignorant, difficulterque ignorantia ipsorum censerit potest negativa, & inculcata: cum ipsis facile sit, in tanta copia Catechistarum, aliquem ipsorum accedere, ad audiendam explicationem Doctrinæ Christianæ. Quod si facere negligant, ipsis imputatur quod ignorent, sicut sitientibus imputatur quod sitiant, si sitiant ex eo quod non accedant ad bibendum, vel hauriendum ex copioso flumine ad quod facile possent, si vellent, accedere. In talibus namque cum Petro Oxæ tract. mor. de virtut. theol. disput. 2. sect. 2. ignorantiam admittere invincibilem, intolerabilis opinio est.

Præcones tamen fidei & Catechistæ, magis 167 solliciti esse debent de instruendis infidelibus extra Ecclesiam existentibus, quam de fidelibus intra Ecclesiam errantibus. Quia extra Ecclesiam non est salus. Quamvis enim infideles extra Ecclesiam à formali peccato in casu raro excusari possint per ignorantiam purè negativam, & inculpatam; extra Ecclesiam tamen justificatio & salus esse non potest, nisi forte illis qui in re sic sunt extra Ecclesiam, ut intra eam sint in voto, per veram contritionem, cum voto baptismi.

CAPUT XII.

Ultra præceptum fidei interna, duplex datur præceptum illius, certis in circumstantiis, exterius consistenda.

Datur quippe præceptum negativum, 168 quo prohibemur fidem negare: *qui enim negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo*. Et istud obligat pro semper. Datur & affirmativum, solum obligans pro certis circumstantiis, quo precipimur fidem positivè confiteri. Nam Christus non solum dixit Matth. 10. *qui negaverit me; verum addidit Luc. 9. qui me trahuerit, & sermones meos, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in majestate*. Christum

P